

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), psací potřeby

Úvodní informace (než začneš pracovat): Uvědom si, že v atlase se nachází množství map různých měřítek a některé prvky jsou vyznačené na více mapách zároveň. Práce s atlasem je připravena tak, že je potřeba hledat na co **nejpodrobnějších** mapách (tzn. na mapách co **největšího** měřítka). Dále nezapomeň, že v atlase nenajdeš jen mapy, ale také spoustu doplňkových informací v **přílohách**. Hodně štěstí při řešení.

1

4,5 bodu

Za využití dvojlistu geologických map a vysvětlivek na str. 14–15 přiřaď do tří logických řad následující geografické pojmy:

deska Nazca – Severoamerická deska – Eurasijská deska
Tichomořská deska – Filipínská deska – Jihoamerická deska
sopka Pinatubo – sopka Novarupta – zemětřesení v Temuco

1) zemětřesení v Temuco –

2) sopka Novarupta –

3) sopka Pinatubo –

2

6 bodů

a. Urči, zda jsou následující tvrzení pravdivá, či nepravdivá. Zakroužkuj vždy ANO (= pravda), či NE (= nepravda).

4 body

Island je ve stejném časovém pásmu jako Kapverdy. ANO × NE

Francie je členem eurozóny. ANO × NE

Hlavní město Ukrajiny má více než 5 milion obyvatel. ANO × NE

Rumunsko vstoupilo do EU v roce 2007. ANO × NE

b. Který z uvedených států (Ukrajina, Francie, Island, Rumunsko) se nachází na hranici dvou litosférických desek?

1 bod

c. Který z uvedených států (Ukrajina, Francie, Island, Rumunsko) je největším evropským výrobcem elektrické energie z jádra?

1 bod

3

6 bodů

S pomocí atlasu vyber správný pojem do textu turistického průvodce.

Okouzlující země plná kontrastů

Chile / Argentina / Peru se nachází na jihozápadě Jižní Ameriky, tvoří úzký pás země mezi Tichomořským / Atlantským / Karibským pobřežím a pohořím Andy / Sierra Madre / Serra dos Parecie . Tento stát je typický svým úzkým a podlouhlým tvarem, který od severu k jihu dosahuje více než 1 000 / 4 000 / 6 000 km, zatímco průměrná délka od západu k východu se pohybuje pouze kolem 40 / 140 / 360 km. Sousedními státy jsou Ekvádor, Brazílie a Bolívie / Peru, Bolívie a Argentina / Argentina a Brazílie .

Díky netradičnímu tvaru území nabízí tato země turistům rozmanitou nabídku přírodních krás ovlivněných odlišnou kulturou / odlišnou nadmořskou výškou / odlišnými podnebnými pásy . Na severu / jihu / západě země můžete navštívit národní park Isluga na náhorní plošině Mato Grosso / Altiplano / Cordillera de Carabaya , obdivovat nejsušší poušť Namib / Gobi / Atacamu s jasnou večerní oblohou ideální pro pozorování hvězd. Pokud se budete chtít domluvit s místními, měli byste se naučit alespoň základy španělštiny / portugalštiny / angličtiny . Třešničku na dortu při návštěvě tohoto státu (i když už mimo pevninu) vám zprostředkuje pohled na sochy Moai a ochutnávka kultury Rapa Nui na Velikonočním ostrově / Vánočním ostrově / ostrovech Juana Fernandese .

Upraveno podle cestujlevne.com.

4

11,5 bodu

S využitím map v atlasu doplň text týkající se hustoty zalidnění v Asii.

1 000 – Šanghaj – Jihočínské moře – Kaspické moře – Teherán
Velká čínská nížina – Tokio – polární kruh – Tajmyr – 6 000 – Nová Země
Wu-chan – Huang He – Osaka – Jang-c'-ťiang – 200 – Ganga – Rub al-Chálí
Arabský poloostrov – Přední Indie – 10 000 000 – Himálaj – Velká solná poušť

Největší hustota zalidnění v Asii je na území, ostrovech Japonska, Korejském poloostrově a na poloostrově Tyto oblasti mají nadprůměrné srážky, více než mm srážek za rok. Největší koncentrace je však v blízkosti řek (Žlutá řeka), (Dlouhá řeka) a, kde je hustota větší než obyvatel na km², ale např. v Hongkongu je hustota zalidnění přes obyvatel na km². Na řece Jang-c'-ťiang se nachází město, které je v současné době známé jako město, odkud se rozšířil virus covid-19. Toto město je však velké, žije zde přes obyvatel. Při pobřeží a Východočínského moře se nachází další velkoměsta jako je např. Hongkong, či Tchaj-pej. Na japonském ostrově Honšú se nachází megapole s názvem Taiheiyō, která je tvořena pásmem měst – Nagoya – Naopak nejmenší hustota zalidnění je v pohoří, Tibetské plošině a v mongolském Altaji. Velice nízká hustota zalidnění je také v pouštích nacházející se na či nacházející se jižně od a jihovýchodně od města

I nejchladnější části tohoto světadílu nacházející se za, například poloostrov, ostrovy Severní země či souostroví, kde se nachází hranice mezi Asií a Evropou, jsou pouze řídce osídlené.

5

8 bodů

a. Pomocí souřadnic urči, o jaký stát se jedná.

4 body

souřadnice	stát	nerostná surovina	zemědělství
41° j. š., 175° v. d.			
19° j. š., 47° v. d.			
59° s. š., 17,5° v. d.			
19° s. š., 99° z. d.			

b. Přiřaď ke každému určenému státu z úkolu 5a) nerostnou surovinu a zemědělský produkt/zemědělskou aktivitu.

4 body

6

4 body

Rozhodni s pomocí atlasu, zda je tvrzení pravdivé.

Jordánsko je vnitrozemský stát. ANO × NE

Michiganské jezero má větší rozlohu než Hořejší jezero. ANO × NE

Bangladéš patří mezi státy s nejvyšší hustotou zalidnění na světě. ANO × NE

Z Pekingu je to letecky blíže do Hongkongu než do Shanghaie. ANO × NE

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

7

7 bodů

Pracuj se satelitním snímkem na obrázku 1 a odpověz na dotazy a, b, c, d, e:
Nápověda: šipky na obrázku označují Suezský průplav.

Obrázek 1: Okolí Suezského průplavu, satelitní snímek

Zdroj: <https://apps.sentinel-hub.com/>

a. Doplň do textu chybějící pojmy.

2 body

Suezský průplav je plavební cesta, která propojuje moře

a moře.

b. Popiš využití území (land use) na západní a na východní straně průplavu.

2 body

ZÁPAD území

VÝCHOD území

- c. Vysvětli geografické příčiny toho, že krajina na východě průplavu je natolik odlišná od krajiny na západ od průplavu.

1 bod

- d. Rozhodni, zda je výrok správný.

1 bod

Suezský průliv je umělá vodní cesta vytvořená člověkem..

ANO × NE

- e. Pokud jsi usoudil/a, že výrok správný není, napiš zde podstatné jméno, které když do výroku dosadíš namísto jiného podstatného jména, tak výrok opravíš.

1 bod

8

4 body

Doplň pojmy tak, aby byly vytvořeny čtveřice pojmů, které spolu dávají smysl.

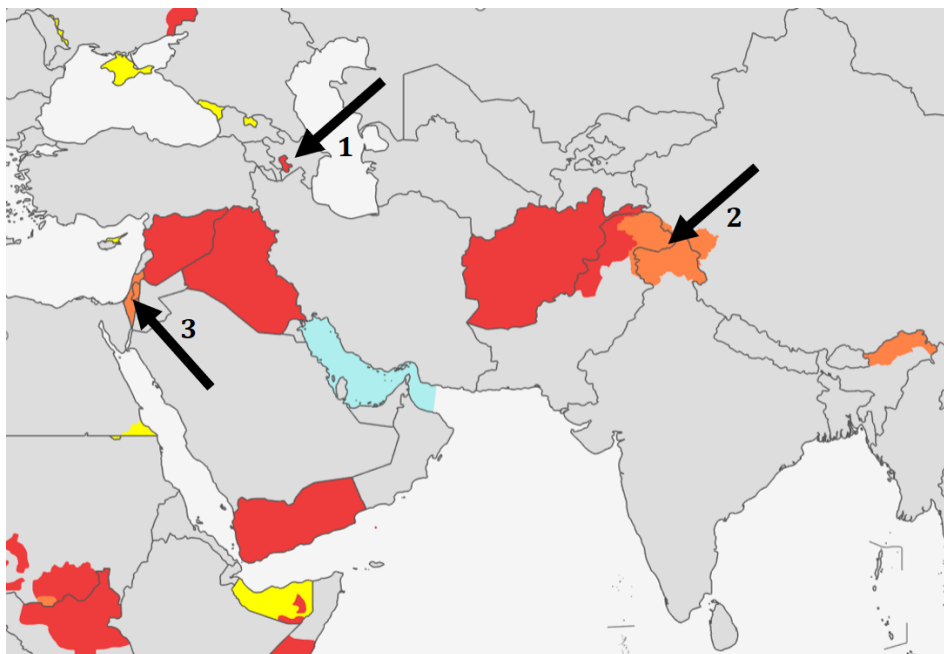
Velká Británie – daňový ráj – rovník – Aljaška
Americké středomoří – dlouhý pás ostrovů – Malvíny – Ekvádor
endemické druhy – korálový ostrov – Beringův průliv – antarktická oblast

Falklandy			
Bahamy			
Galapágy			
Aleuty			

9

9 bodů

Na mapě jsou zobrazena rozmanitá ohniska konfliktů v jihozápadní Asii. Vyber pojmy tak, aby text dával smysl.

Zdroj: atlas.mapy.cz

1) *Náhorní Karabach / Jižní Osetie / Donbas / Kurdistan* je sporné území na hranicích *Ázerbájdžánu / Gruzie / Turecka / Iráku a Arménie / Sýrie / Ruska / Íránu*. O území se vedou dlouholeté spory, protože z větší části náleží *Ázerbájdžánu / Arménii / Gruzii / Turecku*, ale obývá ho více jak 90 % *arménského / azerského / gruzínského / tureckého* obyvatelstva. V roce 2020 zde byl dokonce obnoven a následně ukončen válečný konflikt.

2) *Kašmír / Tádžikistán / Karnataka / Radžastán* je historické území ležící v předpolí nejvyššího horského masivu *Himálaj / Pamír / Zagros / Ťan-Šan*. Dnes je území spravováno a nárokováno *Indií / Nepálem / Afghánistánem / Tibetem, Tádžikistánem / Pákistánem / Afghánistánem / Turkmenistánem* a částečně i *Tibetem / Afghánistánem / Čínou / Turkmenistánem*. Území bylo předmětem konfliktu hlavně z mocenských a náboženských důvodů. V *Kašmíru / Tádžikistánu / Karnatace / Radžastánu* totiž žijí jak *katoličtí křesťané / židé / buddhisté / hinduisté*, tak *protestanté / muslimové / buddhisté / konfucionisté*.

3) Konflikt mezi *Izraelem / Egyptem / Jordánskem / Libanonem a Palestinou / Jordánskem / Libanonem / Sýrií* je jednou z nejproblematictějších událostí druhé poloviny 20. a začátku 21. století. Jedná se o spor mezi *arabským / křesťanským / buddhistickým a židovským / křesťanským / hinduistickým* obyvatelstvem. Kvůli sporu je rozděleno zdí i největší město *Jeruzalém / Ammán / Bejrút / Damašek*.

10

10 bodů

a. Vyber správné pojmy tak, aby výsledný text byl geograficky co nejpřesnější.

4 body

Jak vzniká hurikán? A co je to „oko hurikánu“?

Hurikán je regionální označení pro tropickou *cyklonu* / *anticyklonu* / *atmosférický vír* o průměru několika set kilometrů, tvořený *dešťovými* / *bouřkovými* oblaky.

Může vzniknout nad *polárním* / *tropickým* oceánem, kde se odpařuje velké množství vodní páry. Jak vzduch *stoupá* / *klesá*, *ochlazuje* / *otepluje* se a vodní pára *kondenzuje* / *sublimuje*, vznikají oblačné kapičky. Přitom se uvolňuje teplo, které umožňuje, aby vzduch *stoupal* / *klesal* do výšek přes 15 km.

V případě velkého uskupení *bouřkových* / *dešťových* oblaků to vede k *poklesu* / *zvýšení* tlaku vzduchu při zemi. Začne vát *dostředivý* / *odstředivý* vítr, který je *gravitační* / *Coriolisovou* silou stáčen, takže vzduch proudí dokola *cyklony* / *anticyklony*, a to stále rychleji, jak tlak vzduchu dále *stoupá* / *klesá*. Ve fázi plného vývoje se uprostřed objevuje oko, tedy uzavřená oblast bez oblačnosti. Ta zde chybí proto, že na rozdíl od okolních oblaků v prostoru oka dochází k *sestupům* / *výstupům* vzduchu.

Zdroj: Prirodovedci.cz

b. Doplň pojmy.

3 body

Jiné regionální označení pro atmosférický vír stejných vlastností v jihovýchodní Asii je

Jiné regionální označení pro atmosférický vír stejných vlastností v Indického oceánu je

Jiné regionální označení pro atmosférický vír stejných vlastností v Austrálii je

Často chybně zaměňovaný pojem s hurikánem je, avšak tento atmosférický vír dosahuje pouze desítek metrů a vzniká převážně nad pevninou.

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

Jak geopolitika, geografické a klimatické podmínky ovlivňují ceny potravin ve světě?

11

12 bodů

Na úvod si přečtěte článek publikovaný na serveru iROZHLAS (webová verze Českého rozhlasu) 8. října 2020 <https://irozhlas.cz/cuq>. Celý text je uveden na straně 10.

a. Rozhodni o pravdivosti výroků, a to výhradně na základě informací z uvedeného článku.

7 bodů

Podle FAO bude sklizeň obilovin v roce 2021 rekordní.

PRAVDA × NEPRAVDA

Ceny rostlinných olejů a obilovin rostly výrazněji než ceny jiných potravin.

PRAVDA × NEPRAVDA

Růst cen pšenice byl způsoben obavami ze sucha na jižní polokouli.

PRAVDA × NEPRAVDA

Ceny rostlinných olejů byly v srpnu na svém maximu za uplynulý půlrok.

PRAVDA × NEPRAVDA

V následujícím období se očekává nadprůměrná výroba cukru.

PRAVDA × NEPRAVDA

Omezení vývozu německého vepřového do Číny mělo za následek propad jeho ceny na trhu.

PRAVDA × NEPRAVDA

V Číně se objevil africký mor prasat.

PRAVDA × NEPRAVDA

b. Dopln informace do textu, rozhoduj se výhradně na základě informací získaných z článku ze serveru iROZHLAS:

5 bodů

Světový index cen potravin vzrostl meziročně o 5 % / pětinu / 97,9 bodu . Sklizeň

obilovin byla v uplynulém roce nakonec o něco nižší / vyšší , než se očekávalo. Cenu

obilovin vytáhla především cena pšenice / kukuřice / čiroku / ječmene / rýže.

Téměř beze změny zůstaly ceny mléčných výrobků / cukru / rostlinných olejů /

vepřového masa . Úrodu pšenice v Evropě ovlivňuje především sucho / zima / poptávka.

İROZHLAS

ONLINE: Koronavirus ve světě a v Česku - čtěte aktuální zprávy →

Ceny potravin v září čtvrtým měsícem pokračovaly v růstu, rekordní bude i letošní sklizeň obilí

Světové ceny potravin v září pokračovaly v růstu, zaznamenaly tak už čtvrtý měsíční růst v řadě. Oznámila to ve čtvrtek Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO). Její cenový index ukazuje za září u potravin meziroční nárůst o pět procent, zvyšovaly se hlavně ceny obilovin a rostlinných olejů.

Řím 13:04 8. října 2020 f t in

FAO uvedla, že letošní sklizeň obilovin bude ve světě zřejmě rekordní, i když o trochu nižší, než činily dosavadní odhady (ilustrační foto) | Foto: Hans Hillewaert | Zdroj: Wikimedia Commons | CC BY-SA 4.0
Index, který sleduje měsíční cenové výkyvy obilovin, rostlinných olejů, mléčných výrobků, masa a cukru, měl za minulý měsíc průměrnou hodnotu 97,9 bodu. Srpnová hodnota po zpřesnění činila 95,9 bodu, původně oznámená byla 96,1 bodu.

FAO uvedla, že letošní sklizeň obilovin bude ve světě zřejmě rekordní, i když o trochu nižší, než činily dosavadní odhady. Cenový index u obilovin se v září proti srpnu zvýšil o 5,1 procenta, meziročně pak vykazuje růst o 13,6 procenta.

„Za růstem jsou vyšší ceny pšenice, k čemuž přispěla svižná obchodní aktivita kvůli obavám kolem vyhlídek produkce na jižní polokouli, stejně jako sucho, které ovlivňuje ozimou pšenici v Evropě,“ uvádí se ve zprávě FAO. Zvýšily se i ceny kukuřice, čiroku a ječmene, naopak rýže kvůli slabší poptávce o 1,4 procenta zlevnila.

O šest procent se proti srpnu zvýšila cena v kategorii rostlinné oleje, zejména kvůli růstu cen palmového, slunečnicového a sójového oleje. Tato kategorie se ocitla na nejvyšší

cenové úrovni za osm měsíců. Naopak index mléčných výrobků se změnil pouze nepatrně, mírný růst zaznamenalo máslo, sýr a odstředěné sušené mléko. Zlevnilo naopak plnotučné sušené mléko.

Průměrná cena cukru za měsíc klesla o 2,6 procenta, což odráží předpoklady, že cukru bude ve světě v nadcházející sezoně 2020/2021 nadprodukce. Index cen masa klesl proti srpnu o 0,9 procenta a meziročně je nižší o 9,4 procenta. Klesla i cena vepřového, kde mělo vliv rozhodnutí Číny zakázat dovoz tohoto masa z Německa, kde se objevil africký mor prasat.

FAO nyní předpokládá, že v letošním roce se v celém světě sklídí rekordních 2,762 miliardy tun obilovin, což by proti loňsku znamenalo nárůst o 2,1 procenta. Organizace ale svůj dosavadní odhad sklizně o 2,5 milionu tun snížila.

ČTK f t in

Češi chtějí jíst stále častěji „zdravé potraviny“. Firmy kvůli tomu mění složení svých výrobků

Číst článek ➔

12

8 bodů

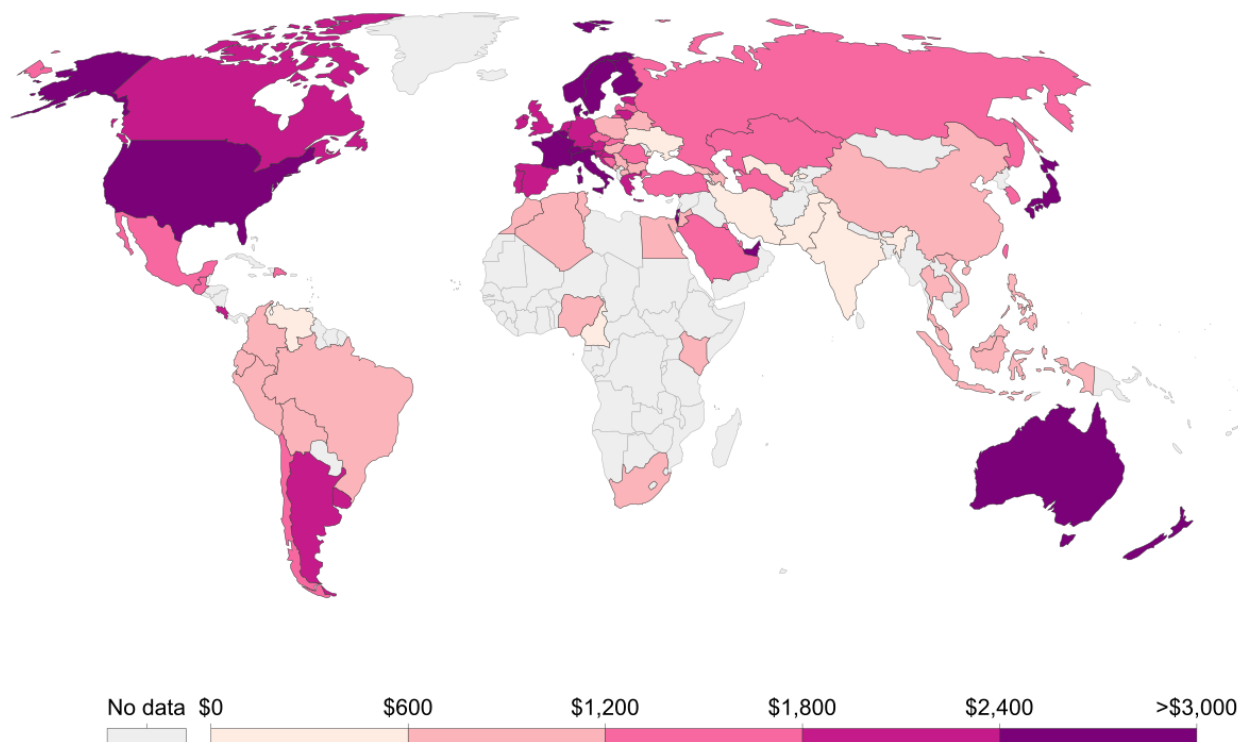
Doplň text na základě informací v kartogramu.

Roční výdaje za potraviny na osobu v roce 2016

Průměrná roční výše výdajů za potraviny na osobu v USD (dolarech).

Tyto údaje zahrnují pouze potraviny konzumované doma.

Our World
in Data

Source: United States Department for Agriculture (USDA)

CC BY

Kartogram zobrazuje informaci o tom, kolik peněz v daném státě utratili v průměru jeho obyvatelé za jídlo v roce 2016. Snadno zjistíme, že zatímco v Indonésii se průměrná útrata obyvatel za roční objem potravin pohybovala od 0 / 600 / 1 200 / 1 800 do 0 / 600 / 1 200 / 1 800 amerických / kanadských / australských dolarů, v sousední Austrálii zaplatili lidé za potraviny na totéž období minimálně více než čtyř / šesti / pěti násobek dolní hranice obvyklé pro oblast Indonésie. Podobné částky jako Australané vydali ročně za jídlo na americkém kontinentu obyvatelé USA / Kanady / Kostariky / Argentiny. Srovnatelné výdaje měli na evropské půdě Skandinávci / Němci / Španělé. V Asii se s předchozími regiony může srovnávat pouze tato trojice států: Jordánsko – Spojené arabské emiráty – Japonsko / Izrael – Katar – Japonsko / Izrael – Spojené arabské emiráty – Japonsko. Nejméně dat máme o státech Subsaharské Afriky / Jižní Afriky / Rovníkové Afriky.

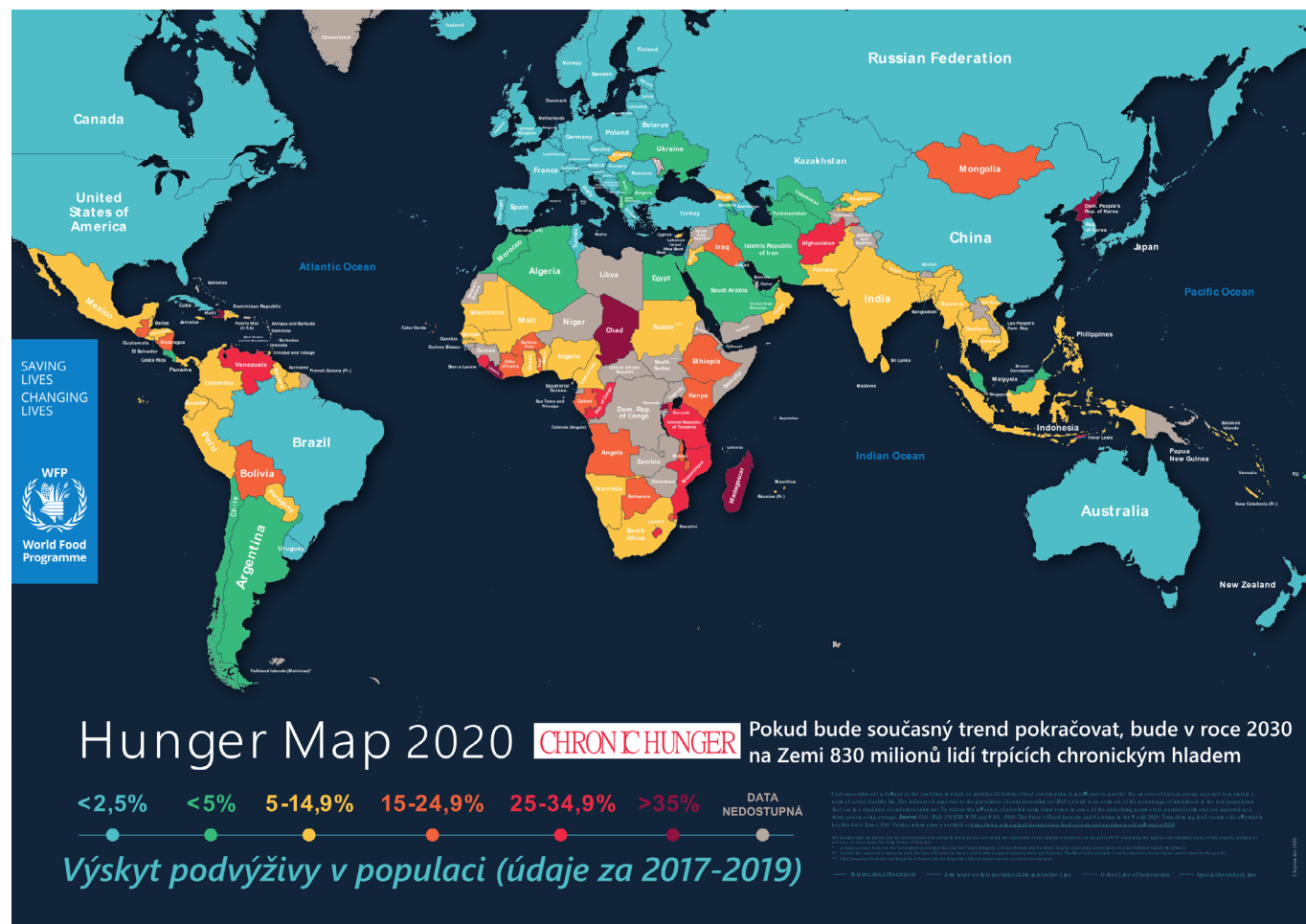
13

5 bodů

Podvýživa je definována jako stav, kdy dostupný příjem potravy jedince není dostatečný pro zabezpečení dostatku energie potřebné k dosažení a udržení normálního, aktivního a zdravého životního stylu.

Na kartogramu níže jsou státy světa obarveny podle toho, jak velká část populace daného státu trpí podvýživou.

Pro minimalizaci chyb v odhadech použili statistici tříleté klouzavé průměry za období 2017–2019.

Doplň následující text podle údajů z kartogramu.

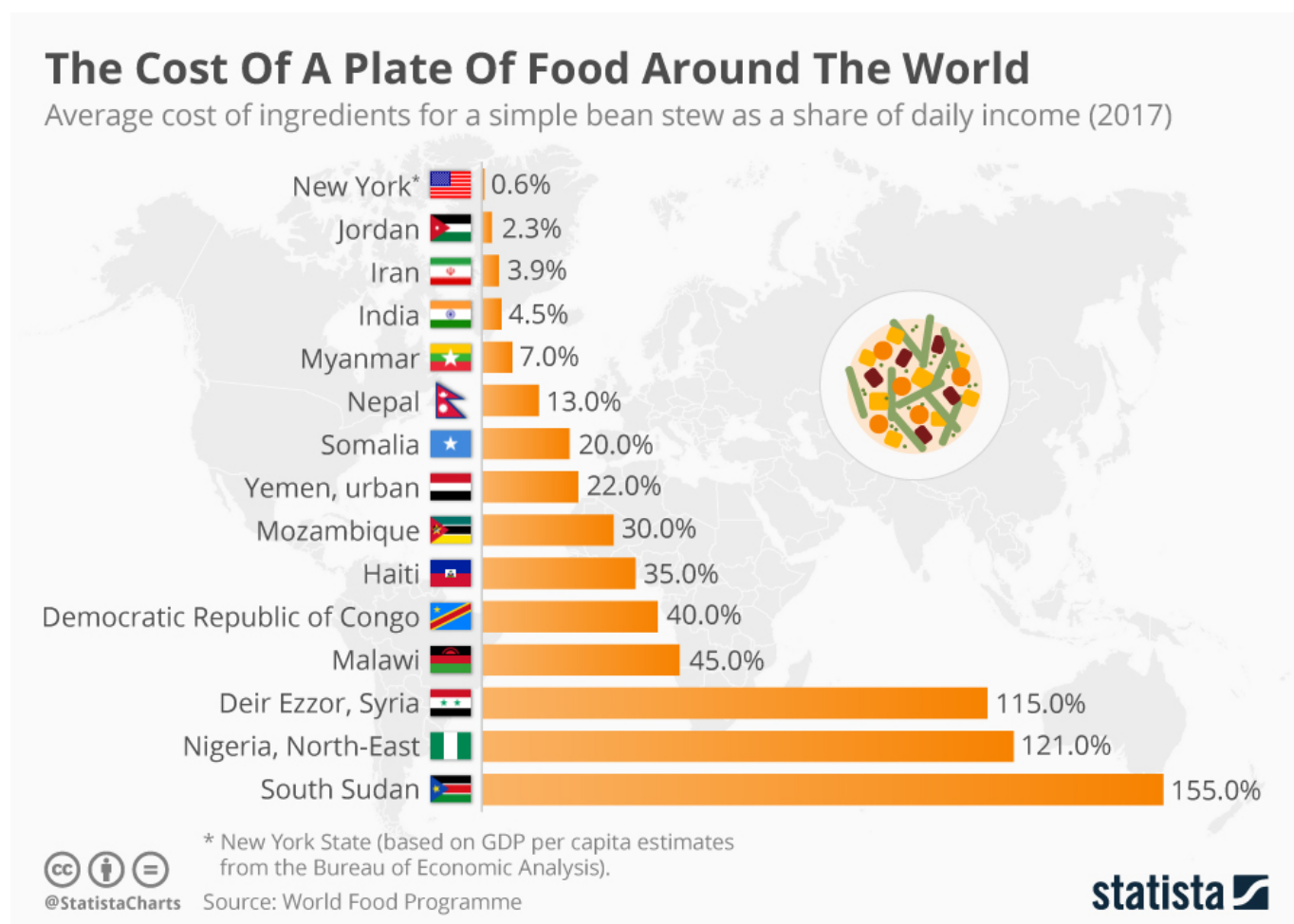
Ve většině vyspělých států světa trpí podvýživou méně než 2,5 % / přesně 2,5 % / více než 2,5 % populace. Obecně je situace nejkritičtější v Africe / jihovýchodní Asii / Jižní Americe. Problémem je také to, že v tomto regionu nemáme k dispozici dostatek dat / probíhají intenzivní epidemie nemocí / není k dispozici dostatek pitné vody . Vzhledem k nejvyšší lidnatosti a rychle rostoucímu počtu obyvatel v regionu je však situace velmi špatná také ve státech jižní Asie / Blízkého východu / Střední Ameriky . Pokud nedojde ke změně, bude v roce 2030 trpět chronickým hladem více lidí, než kolik jich bude žít v Severní Americe / zhruba takový počet lidí, jaký žije v Severní Americe / každý šestý člověk na světě.

14

5 bodů

Informace z předchozí úlohy nelze chápat tak, že lidé v zemích, s nízkými ročními výdaji za jídlo se mají lépe než ti, kdo za jídlo ročně utratí velké částky. Potraviny jsou v chudých regionech světa nedostatkovou komoditou, kterou si jejich obyvatelé často nemohou dovolit, jelikož cena potravin je neúměrně vysoká k jejich nízkým výdělkům.

Na grafu níže je znázorněno, jakou část (v %) svého denního finančního příjmu musí obyvatelé různých částí světa vynaložit na to, aby si mohli koupit suroviny potřebné pro uvaření jedné porce (talíř jídla). Celý denní příjem (tedy mzda za jeden odpracovaný den) = 100 %.

Porovnej životní podmínky pro získání jídla v různých částech světa a vyřeš následující úlohy:

- a. Vypiš všechny státy jejichž obyvatelé si za den nevydělají ani na jeden celý talíř jídla.

1 bod

b. Označ nesprávné výroky. Za špatně označené výroky se body odečítají.

1 bod

1. Obyvatel Malawi zaplatí za talíř jídla téměř polovinu svého denního příjmu.
2. Obyvatel Somálska si teoreticky mohou za svůj denní příjem koupit až 5 talířů s jídlem a ještě by jim peníze zbyly na další útratu.
3. Než si obyvatel Jižního Súdánu vydělá na talíř jídla, musí pracovat více než den a půl.
4. Obyvateli New Yorku vystačí na talíř jídla méně než setina jeho denního příjmu.
5. Obyvatel Haiti je schopen za den vydělat na jednu porci jídla pro každého člena tříčlenné rodiny.